

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11098126>

O‘ZBEKISTONDA TURIZM YO‘NALISHLARINI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI

Ramatov Murat Qalvayevich

Navoiy davlat pedagogika instituti Tarix fakulteti

3-kurs talabasi.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada mamlakatimizning turizm sohasini rivojlantirishning o‘zigaxos yo‘llari, turistlarni jalb qilish va ularga sifatli xizmat ko‘rsatish, yildan-yilga sayyohlar sonini ko‘paytirish chora tadbirlarini amalga oshirish bilan bog‘liq masalalar yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: turizm, turist, dam olish maskanlari, tarixi shaharlar, rivojlantirish, turizm raqamlarda.

АННОТАЦИЯ

В данной статье описаны уникальные пути развития туристической отрасли нашей страны, привлечения туристов и предоставления им качественного обслуживания, реализации мер по ежегодному увеличению количества туристов.

Ключевые слова: туризм, туристы, курорты, исторические города, развитие, туризм в цифрах.

ANNOTATION

This article describes the unique ways of developing the tourism sector of our country, attracting tourists and providing them with quality service, implementing measures to increase the number of tourists every year.

Key words: tourism, tourists, resorts, historical cities, development, tourism in numbers.

Joriy yilning 22-dekabr sanasida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o‘zining parlamentga Murojaatida barcha sohalar qatorida turizm sanoati sohasi borasida quyidagi fikrlarni bildirdi: «Hozirgi kunda milliy iqtisodiyotga yuqori daromad keltiradigan istiqbolli tarmoqlardan biri – bu turizmdir. O‘zbekiston turizm

sohasida dunyo bo'yicha ulkan salohiyatga ega bo'lgan davlat hisoblanadi. Yurtimizda 7300 dan ortiq madaniy meros obektlari mavjud va ularning qariyb 200 tasi YuNeSKO ro'yxatiga kiritilgan.

Mamlakatimizning betakror tabiati, go'zal dam olish maskanlari va ularning imkoniyatlaridan foydalanib, yangidan yangi turistik yo'nalishlar ochish mumkin. Bu sohaga jahon brendlarini faol tarzda jalb etish bilan birga biz ziyorat turizmi, ekologik, ma'rifiy, etnografik, gastronomik turizm va bu sohaning boshqa tarmoqlarini keng miqyosda rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishimiz muhim ahamiyat kasb etadi.. Bu borada davlatning xususiy sheriklik munosabatlarini qo'llash bilan sohani taraqqiy ettirishda ko'plab imkoniyatlar ochishini hisobga olishimiz zarurdir. Samarqand, Buxoro, Toshkent shaharlaridagi qadimiy yodgorliklar va tarixiy maskanlarni ziyorat qilish dasturini rivojlantirish va takomillashtirish zarur. Ichki turizm sohasidagi keng imkoniyatlarni ham to'liq tarzda ishga solish kerakdir».

Shuningdek, davlatimiz rahbarining 2016 - yil 2-dekabr sanasidagi «O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni bu sohada keng imkoniyatlarni ochib berib, uchrayotgan xato va kamchiliklarni bartaraf etib, uni izchil rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Prezidentimiz yurtimizning 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisida turizm haqida so'z yuritarkan, bunday serdaromad sohaning rivoji e'tibordan chetda qolib kelayotganligi, uning O'zbekiston iqtisodiyoti taraqqiyotiga qo'shadigan hissasini oshirish, tarixiy va madaniy qadriyatlarimizni targ'ib qilish, shuningdek, valyuta zaxiralarini to'ldirish bo'yicha aniq chora-tadbirlar ko'rilishi zarurligini alohida ta'kidladi.

Yurtboshimiz dunyoning 33 ta davlatida O'zbekiston elchixonalari faoliyat ko'rsatayotgan elchilarga onlayn murojaatida O'zbekistonga xorijiy investitsiya hamda turistlarni jalb qilishni, ayniqsa, har bir elchiga har kuni 10 nafar sayyoh jo'natishga e'tibor berishni ta'kidladi. Ya'ni, turist ham investitsiya degani, degan g'oyani ilgari surdi.

Davlatimiz rahbarining yurtimizda boshqa sohalar qatorida turizmga ham alohida e'tibor qaratishi, bu sohada ko'zga tashlanib kelinayotgan kamchilik va muammolarni bartaraf etish choralarini jadallik bilan amalga oshirilishida dasturulamal bo'lib xizmat qilishi shubhasizdir. Yurtimiz yirik turizm salohiyatiga ega bo'lgan mamlakatlar qatorida o'z o'rnini va ahamiyatiga ega ekan, demak biz mavjud imkoniyatlardan eng yuqori darajada foydalanishimiz kerak.

Yildan-yilga yurtimizga tashrif buyurayotgan sayyohlar soni ko‘payib borayotganini hisobga olsak, bu juda munosib e‘tirofdir. Endi esa bir nechta raqamlarni misol qilib o‘tsak. O‘tgan yilning yakunlariga ko‘ra, O‘zbekistonga 6,748 million sayyoh tashrif buyurgan bo‘lib, bu 2018-yil statistikasidan 125 foizga (5,346 million kishi) ko‘pligini ko‘rishimiz mumkin. O‘zbekistonga tashrif buyurgan turistlarning umumiy sonidan 6,260 million kishi MDH mamlakatlaridan, 488,4 ming sayyoh esa olis xorij davlatlaridan kelgan. Shu bilan birga, 2019-yilda turizm xizmatlarining eksporti 1,313 milliard dollarni tashkil etgan, 2018-yilda u 1,041 milliard dollariga teng bo‘lgan (o‘shish 126 foiz). Ushbu qiymatning yarmidan ortig‘i MDH mamlakatlaridan kelgan sayyohlar (966,559 mln. AQSH dollari) sarflagan, 346,472 mln. dollar esa boshqa davlatlarning sayohatchilariga to‘g‘ri keladi.

Turizm sohasi dunyo iqtisodining keng miqyosda rivojlanayotgan ilg‘or sohalaridan biridir. Uning keng qamrovli taraqqiyoti ko‘plab davlatlar uchun katta daromad manbaiga aylanib ulgurgan.

BMTning Jahon sayyohlik tashkiloti ma‘lumotlariga ko‘ra 2015-yilda dunyo bo‘yicha 1 milliard 184 million sayyoh qayd etilgan bo‘lsa, 2016-yil yakuni bo‘yicha bu ko‘rsatkich 1 milliard 235 millionga ya‘ni, 3.9 foizga ko‘tarilgan. Sayohatchilarga ko‘rsatilgan eksport xizmatlari qiymati 2015-yilda qariyb 1,5 trillion AQSh dollarini tashkil etgan. 2016–2017 yillarda ham bu raqamlarda katta farqni ko‘rishimiz mumkin. Ko‘rib turibmizki turizm sohasi bugungi kunda eng muhim iqtisodiy sohalardan biriga aylangan. Shu sababdan dunyoning juda ko‘p davlatlari turizm sohasini yanada rivojlantirish, bu borada tegishli infrastrukturani jahon standartlari darajasida shakllantirish va sayyohlar oqimini jadal oshirish bo‘yicha barcha chora-tadbirlarni amalga tadbiriq qilishmoqda.

Turizmning samaradorlik darajasi quyidagi raqamlarda o‘z aksini topgan: 2015 yilda eng ko‘p xorijlik mehmonlarni qabul qilishda Fransiya (83,7 million), AQSh (74,8 million), Ispaniya (65,0 million), Xitoy (55,6 million) va Italiya (48,6 million) kuchli beshlikda turishibdi. Germaniya, Buyuk Britaniya, Rossiya va Meksika kuchli o‘ntalikdan joy olgan. Biroq bu ko‘rsatkich bo‘yicha Yevropa va Osiyoning bir nechta shaharlari yetakchilik qilmoqda. Bunga misol qilib Hongkong (27,7 million), London (17,4 million), Singapur (17,1 million), Bangkok (16,2 million) va Parij (15,0 million) singari shaharlarni keltirish mumkin.

Afsuski, O‘zbekiston turizm sohasida hali ancha orqada ekanligini ko‘rishimiz mumkin. Xususan, Butunjahon turizm va sayohatlar bo‘yicha kengashi (BTSK) tomonidan berilgan baholar natijasiga ko‘ra, O‘zbekiston sayyohlar tashrif buyurishi bo‘yicha dunyo mamlakatlari orasida 150-o‘rinni egallab turibdi.

Davlatimiz jahon sayyohlik bozorida o‘z o‘rniga ega bo‘lishiga qaramasdan, turistlarga qulay shart-sharoit yaratish, servis xizmatlarini yaxshilash, sayyohlik

obidalarining jozibadorligini oshirish va reklamani kuchaytirish darajasi bo'yicha juda past. Shu sababli bu borada sezilarli natijalarga erishish va o'sish haqida fikr yuritish ana shu omillarga bog'liqdir.

Turizm sohasi bo'yicha raqobatbardosh davlatlar reytingida dunyodagi (madaniy zaxiralar, arzon infratuzilma, sayyohlik mahsulotlari narxi, xavfsizlik darajasi, xalqaro shaffoflik jihatidan) eng jozibador 140 ta sayyohlik maskanlari qayd etilgan bo'lib, bu ro'yxatda Qozog'iston 85-o'rin, Qirg'iziston 116-o'rin, Tojikiston 119-o'rinni egallagan, O'zbekiston esa Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida eng oxirgi o'rinda turibdi va bu reytingga kiritilmagan.

Yaqinda rasmiy saytlardan birida 2017-yilning birinchi yarmida yurtimizga 1 million 800 ming nafar sayyoh tashrifi qayd etilgani, bu ko'rsatkich 2016-yilga qaraganda 17 foizga ko'tarilganligi haqida yozilgan maqolaga ko'zim tushdi. Nazarimda, bu ko'rsatkichlarda biroz mubolag'a bor. Chunki o'zim aynan sayyohlik sohasida ishlayotganim bois, shunday fikrdaman. Buning sabablarini maqolam davomida ko'rsatib o'tishga harakat qilaman.

Mamlakatimizda turizmni rivojlantirish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilyapti. Sayyohlar oqimini yanada oshirish, ularni ohanrabodek jalb qilish uchun nima qilishimiz kerak?

O'zbekiston katta tarixiy-madaniy merosga ega qadim tarixga ega davlattir. 7300 dan ortiq qadimiy-me'moriy va arxeologik obidalarga ega bo'lgan yurtimizga Sayyohlar oqimi kundan kunga oshib bormoqda. Bu tarixiy qadamjolarining ko'pchiligi Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Termiz, Qo'qon va Toshkent shaharlarida joylashganligini juda yaxshi bilamiz. Yurtimizdagi 200 dan ziyod tarixiy yodgorlik va obidalar YuNeSKOning madaniy merosi ro'yxatiga kiritilgan va barchasi bugungi kunda keng miqyosda rekonstruksiya qilingan bo'lib bu sayyohlar tashrifi va qiziqishini kundan kunga oshirib bormoqdadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Turizm sohasidagi qonunlar. www.Uzbekiston.travel
2. O'zbekiston Respublikasiga turistik maqsadlarga kelgan va ketgan shaxslar.25.01.2021. www.stat.uz
3. Po'latov, Sh.N., Rabindranat Tagorning Hindiston ilm-ma'rifatga qo'shgan xissasi.// "SCIENCE AND EDUCATION" Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 136-144 P.
4. Po'latov, Sh.N., Hindistonda pedagogik ta'limning rivojlanish bosqichlari. // "SCIENCE AND EDUCATION" Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 21-27 P.